

nem ipsius humoris qui tingere debet urinam, ubi uero colores prosequimur, qui ex mixtione fiunt, a frigiditas non debet assignari ut causa. Atque hæc satis quidem de causis albarum urinarum.

De causis Urinae subpallidæ, pallidæ; subflauæ, flauæ; subruffæ & ruffæ.
Cap. IX.

Hos colores in urinis credunt nonnulli fieri ex sola alteratione partium, inter quos sunt nonnulli scriptores, & potissimum Medici Florentini: qui cum uident urinam tinctam aliquo ex prædictis coloribus, aut etiam rubro, petunt ab ægrotis an diu in uesica retineant urinam, tanquam ex huiusmodi mora prædicti colores conciliari possint. Quod quidem est absurdum, nam huiusmodi retentiones deberent id facere in omnibus, quod non apparet in sanis & ægris. Vbi enim humor miscetur cum urina, siue parum siue multum in uesica contineatur: urina semper eundem colorem obtinebit, alioqui cur aqua ex ignis feruore non recipit alios colores quam habebat frigida? Fiunt ergo prædicti colores ex mixtione alicuius humoris: verum non constat quisnam humor misceatur, an vnus semper vel diuersus. Montanus, & ferè omnes qui de urinis scripserunt, tradunt prædictos colores omnes a bile fieri flaua diuerso modo mixta cum urina. Nam subpallidas fieri urinas cum minimum bilis miscetur, pallidas cum paulo plus: subflauas & flauas, deinde subruffas & ruffas plus eiusdem coloris capere. Ego uero non hoc modo, sed partim ex diuersa bile diuersos fieri colores arbitror, partim uero mutata quantitate non cuiuscunque bilis in quocunque colore, sed in eo qui remissior est diminuta bile, quæ intensiorem habet colorem. Nam quomodo, quæso, a pallida bile fieri vnquam potest subflauus calor, flauus, subruffus & ruffus. quod enim pallidum est, nunquam inducere potest nisi pallorem, non autem intensiores colores. Ergo vno modo fiunt hi colores, quando miscetur bilis, quæ similem habet colorem, qualem in urina conspicimus. Quum uero bilis flaua in parua quantitate miscetur cum urina ad mixtionis portionem subpallidam & pallidam eam reddit; quoniam rationi consonum est intensiores colores remitti, quum non seruetur proportio cum liquore cui miscetur; & quanto intensior est color ipsius bilis, tanto minor sufficit illius quantitas. Gradus enim bilis ruffæ, idem fortè præstabit ad pallidum colorem inducendum, quod præstare possunt duo bilis subflauæ. Fit ergo pallida urina non simpliciter a pauca bile, (vt alij docent) sed a bile pallida multa, vel non minus quam in mediocri quantitate mixta, aliter subpallidum reddet, vel ex flaua aut alia quæ intensiorem habet colorem, in parua quantitate absumpta. Subruffam & subflauam pro eodem sumit Galenus primo de Crisibus, cum vtramque dicit esse sanorum urinam, & dicit eas fieri ex parte sanguinis subtiliore ac ferosa, vel bile ruffa mixta sero. Verum vt urinae illæ diuersum habent colorem, ita temperati hominis esse nequeunt. Subruffa enim intensiorem habet colorem quam subflaua, nec potest aliqua ex illis ex sanguinis parte fieri. Nam sanguis cum urina non miscetur in bene valentibus: aut certe si miscetur ad renum nutritionem, non tamen cum urina ad uesicam fertur & illam tingit. Verum quidem est bilem nonnunquam fieri ex subtiliore parte sanguinis: sed quum adhuc est pars illa cum forma sanguinis, nequaquam tingit urinas, sed quum ex ea iam genita est bilis: at tunc sanguis amplius non est. Fiet igitur subflaua a bile ruffa, in parua quantitate mixta, aut a mediocri quantitate subruffæ, vt enim ruffa, sic subruffa bilis in nobis gignitur. Eodem modo subflaua urina a subflaua bile mediocri, non autem a multa (vt Auicenna scribit) fit. Quod si ruffus color ad albedinem magis vergit, quam flauus, fiet talis color vel a ruffa bile, vel a minore copia flauæ. Quare errant qui vel a flaua duntaxat, vel a ruffa bile talem colorem in urina prouenire putant: hoc enim, vt diximus, debet esse principium? Urinas capere colorem vel a simili humore, vel ab eo qui intensiorem habet colorem, in minori quantitate admixto. Et magis adhuc fallitur Montanus, qui subruffam urinam ait fieri nunc ex sanguis portione, & non ex bilis admixtione; nunc uero in ea urina ait non misceri sanguinem nec bilem, sed esse puram aquositatem, quæ solum tingitur a bile. Sed dicat, quæso, quomodo tingi possit a bile, si hæc cum illa non miscetur? An forte ex solo contactu, & a fricatione tincturæ hæc fit? quo modo carbonarij alios inficiunt nigro colore. At res friabiles vt bilis, sine mixtione id facere non possunt. Ergo diuersitas colorum, qui fiunt ex permixtione in urinis, ad qualitatem & quantitatem humorum qui miscentur, tanquam ad immediatam causam redigere oportet. Ex his enim licebit colligere, quid ab alijs causis fiat, in quibus recensendis plus æquò alij scriptores versantur. Nam ideo temperati inter alias intemperaturas, subpallidas dicuntur reddere urinas, quoniam pallidam bilem suapte natura procreant mediocrem: qui uero sunt frigidiore, candidiore; quia minus bilis procreant, & ea est aquosior & dulcior. Contra uero qui calidiore & sicciore sunt temperie, pro excessu caloris & siccitatis subflauam, flauam, & ruffam bilem procreant, unde tales quoque eorum sunt urinae. Et quia puerilis ætas dilutam gignit bilem; ideo illius ætatis pallidæ esse non possunt urinae, quod adolescentibus accidit. iuuenes uero easdem reddunt subflauas & flauas, quia huiusmodi bilem reddunt. Ad proportionem uero ætatum se habet sexus. Nam virorum urinae coloratiores sunt quam quæ redduntur a foeminis. Quies, quia frigidiora reddit